

Mezei Balázs Mihály

A LEXIKOGRÁFUS VASSÁNYI MIKLÓS

Esztergom, 2026

© Mezei Balázs Mihály, 2026

*„Nem észmérem ugyan
azon megszámlálhatlan égi testeknek lakóikat,
mellyek a tiszta éjjeken szemeim előtt ragyognak:
de mégis igen örömet hiszem,
hogy azok között sokkal – és nagyon sokkal –
tökéletesebb Valók is vannak, mint itten az Ember.”*
(Imre János: *Az ifjú magyar bölcselkedő*, 1830, 8. old.)

Abstractum

Ebben az áttekintő írásban bemutatom Dr. Vassányi Miklós hozzájárulását a készülő *Magyar Filozófiai Enciklopédia* munkálataihoz. Kiemelem tudományos és személyes tulajdonságait, amelyek jelentősen segítik lexikográfiai munkánkat. Röviden bemutatom a lexikográfiai munka jellegét és egyes feladatait, amelyek megoldásában valamennyi szerkesztőtársunk és külső szerzőnk fontos szerepet játszik.

In this overview, I present Dr. Miklós Vassányi's contribution to the *Hungarian Philosophical Encyclopedia*, which is currently in preparation. I highlight his academic and personal qualities, which greatly assist our lexicographical work. I briefly describe the nature of this work, with a special emphasis on and some of its particular tasks, in which all our fellow editors and external authors play an important role.

Esztergom, 2026. január 15.

Mezei Balázs Mihály

Bevezető

Együttműködésem Vassányi Miklóssal az 1990-es évek közepéig nyúlik vissza. Ekkor jómagam az Eötvös Loránd Tudományegyetem filozófiatanára voltam, Miklós pedig kései hallgató – sokadik diplomáját szerezve az egyetemen. Miután felfogtam nyelvi és tudományos felkészültségét – mely már akkor doktori szinten állt –, felkértem az általam idehaza felfedezett és bevezetett Richard Swinburne *Is there a God?* c. könyvének lefordítására.¹ A fordítás elkészült, megjelent, és oly sikert aratott, hogy egy kolléga bejött az akkori egyetemi szobámba John L. Mackie ateista könyvével a kezében és nekem szegezte a kérdést: mikor fogjuk kiadni ezt a könyvet *is*?² Ez nem állt szándékunkban, hiszen az 1990-es évek közepén, a korábbi masszív ateizmus ellensúlyaként szükségesnek látszott Swinburne és más személyek hasonló munkáinak közreadása.³ E sikeres kooperációt követően több alkalommal léptünk fel közösen egy-egy rendezvényen, konferencián.⁴ Később mindketten tevékenykedtünk a Magyar Vallástudományi Társaságban, amelynek jómagam éveken át elnöke, Miklós alelnöke volt. Ekkor történt, hogy gondosan megszervezett nagykonferenciánkat betegség miatt nem tudtam levezetni; Miklós lépett a helyemre és bonyolította le sikeresen az eseményt a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében.⁵

Tudományos összeműködésünk 2019-ben intenzív fordulatot vett. Azon év nyarán – mint projektumvezető és vezető szerkesztő – meghívtam Miklóst a formálódó *Magyar Filozófiai Enciklopédia* szerkesztőségébe munkatársnak. A szerkesztőtársak kiválasztása nem volt könnyű. Arra törekedtem, hogy a meghívottak egymástól eltérő területeken rendelkezzenek kiváló tudással; személyes kapcsolatunk hosszabb időre tekintsen vissza; s ennek alapján feltételezhessem az elvárható színvonalú, komplex és alapos munkavégzést. Világos volt, hogy a címszövegek, a külső szerzők megtalálása, a cikkek bekérése, az adminisztráció, majd a többlépcsős korrektori és szakmai munka embert próbáló feladattá terebélyesedik. Noha többünknek volt lexikográfiai tapasztalata, a *Magyar Filozófiai Enciklopédia* valami másnak ígérkezett. *Enciklopédiát* voltunk alkotandó, ami azt jelentette, hogy a szócikkek jelentős része tanulmány-jellegű, amelyekben nemcsak a formaiakat kellett az stíluslaphoz igazítani, nemcsak a grammatikát, a mondattant, az igeidőket, a más ábécében született kifejezések átírását kellett kézben tartani, hanem speciális kérdésekben is állást kellett foglalni. Ez utóbbi sokszor utánajárást, utánaolvasást jelentett, valamint annak megfogalmazását – s az egyes cikkek szerzői felé udvarias közlését –, amit nem hagyhattunk változatlanul a szövegben.

Az alábbiakban először a munka tartalmát ismertetem, majd rátérek a szerkesztői feladatokra különös tekintettel Vassányi Miklós kiemelkedő munkájára. Ennek körvonalazásakor a lexikográfusról kívánok szólni, tehát nem érintem Vassányi Miklós számos további

---

¹ Richard SWINBURNE: *Van Isten?* Fordító VASSÁNYI Miklós. Lektor MEZEI Balázs. Budapest: Kossuth Kiadó, 1998.

² John L. MACKIE: *The Miracle of Theism*. Oxford: Oxford University Press, 1982.

³ Brian DAVIES: *Bevezetés a vallásfilozófiába*. Szerkesztette és utószóval ellátta: MEZEI Balázs. Fordító: RAKOVSKY Zsuzsa, VASSÁNYI Miklós. Budapest: Kossuth Kiadó, 1999.

⁴ Balázs M. MEZEI: *The Mystical After Auschwitz*. In: VASSÁNYI Miklós – SEPSI Enikő – DARÓCZI Anikó (eds): *The Immediacy of Mystical Experience in the European Tradition*. Cham: Springer Netherlands, 2017, 215–229.

⁵ MEZEI Balázs: *Másvilág: A halálközeli tapasztalatok vallástudományi jelentősége*. In: HOPPÁL Bulcsú – SZILÁGYI Zsolt (szerk.): *Születés a halálban: Vallás és megújulás*. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország 2019.10.18. – 2019.10.18. Budapest: L'Harmattan, 2021, 27–37.

kiválóságát, tudományos munkásságának másféle és nyilvánvaló jelentőségét – noha ez utóbbi óhatatlanul is érvényesül lexikográfiai tevékenységében.⁶

A Magyar Filozófiai Enciklopédiáról általában

A *Magyar Filozófiai Enciklopédia* koncepciója évtizedes. Már az 1990-es években elkezdtem dolgozni egy lehetséges filozófiai enciklopédia címszólístáján. Ennek alapjául szolgált, hogy néhány éven át a *Világirodalmi lexikon* szerkesztőségében dolgoztam, ahol elsajátíthattam a lexikonírás- és szerkesztés mesterségét. 1995-ben pályázatot is készítettem egy önálló magyar filozófiai lexikon elkészítésére, ám a szükséges finanszírozást nem sikerült biztosítani. A 2000-es években ismét előkerült az alapgondolat, miután Walter Brugger *Filozófiai lexikona* szakmai szerkesztésében, többek fordításában megjelent.⁷ A 2010-es évek során, a *Magyar Politikai Enciklopédia* elkészülte nyomán, melyben magam is ötletgazdaként, szerkesztőként, és szerzőként vettem részt⁸, végre megszületett az a pályázati forma, mely sikerre ítéltetett. Ennek következtében a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Tématerületi Kiválósági Program keretében 2019-től kezdődően évenként nyújtott támogatást az enciklopédia munkálataihoz. A szerkesztőséget a Corvinus Institute for Advanced Studies fogadta be a Budapesti Corvinus Egyetem égisze alatt. Az enciklopédia irányítása a vezető szerkesztő mellett a szerkesztőbizottságból, a kuratóriumból, és a külső szerzők több mint 130 fős csapatából áll. A jelenlegi futamidő vége 2026 eleje, amit terveink szerint a kötet nyomdai munkálatai, a digitális változat, végül az enciklopédia angol változatának elkészítése fog követni.⁹

Az enciklopédia három fő koncepcionális célt követ: 1. Össze kívánja fogni a hazai filozófustársadalmat, szakértelmét az egyes szócikkek megírásában fókuszálni (lásd a szerzői listát a honlapon ennek evidenciájaként). 2. Emléket kíván állítani a magyar anyanyelvű, magyar indíttatású filozófusok népes csoportjának, melynek tagjai a történelmi Magyarország területéről származnak és sokan közülük más nyelven, más országban írták meg főbb műveiket, melyekkel ismertté váltak. 3. Végül, főképpen az angol nyelvű verzióval megcélözva, enciklopédiánk a kortárs nemzetközi tudományos élet számára is világossá kívánja tenni azt a tematikus és szakmai sokféleséget, azt a sajátos eredetiséget, amelyet a magyar környezetben született bölcséleti gondolkodás létrehozott, illetve a jelen munka szerzőinek munkájában ma is felmutat.¹⁰

Az enciklopédia ezen túlmenően kutatócsoport, egyetemi munkaközösség is, amely kiadványokkal, értekezleteivel, konferenciáival a filozófiai élet fókuszát kíván lenni.¹¹ Noha a mai kultúrát hasadékok szabdadják, a filozófia mindenkor a különbségeken túlemelkedő, az észszerű, elmélyült, alapos gondolkodás tere maradt. Az enciklopédia ezt követi: világunk

---

⁶ Ismeretes Vassányi Miklós nemzetközileg is jelentős teljesítménye a koramodernkori tudománytörténetben, valamint a patrisztikában. Ennek eredménye számos, a *Magyar Filozófiai Enciklopédiába* írt cikkében megjelenik.

⁷ Walter BRUGGER: *Filozófiai lexikon*. Szerkesztette MEZEI Balázs. Budapest: Szent István Társulat, 2005.

⁸ PÁSZTOR Péter et al. (szerk.): *Magyar Politikai Enciklopédia*. Budapest: Mathias Corvinus Collegium, 2019.

⁹ Lásd <https://magyarfilozofiaenciklopedia.hu/>

¹⁰ Ezt a jelleget számos írásomban igyekeztem megvilágítani, így az enciklopédia Magyar filozófia szócikkének második részében, illetve itt: MEZEI Balázs Mihály: Die Stelle der Schriften von László Gondos-Grünhut in der ungarischen Philosophie. In: László GONDOS-GRÜNHUT: *Die Philosophie der tiefen Beziehungen des Menschen zur Wirklichkeit*. Piliscsaba: Makovecz Campus Alapítvány (MCA) Collegium Professorum Hungarorum, 2025, 10–19.

¹¹ Enciklopédiánk készítése során eddig 5 úgynevezett MAFE szimpóziumot szerveztünk saját és meghívott munkatársak fellépésével.

minden, olykor élesen feltáruló különbsége mellett, ezeket ismerve és értve nem az elmélyítésükön, hanem meghaladásukon dolgozik, egyfajta *Aufhebungon*, amely a helytelen fordítással szemben nem „megszüntette-megőriz”, hanem inkább és elsősorban: felemel. Az enciklopédia mai kultúránk felemelő szellemi vállalkozása kíván lenni.

Filozófia és lexikonírás

Alább táblázatban foglalom össze a szótár, a lexikon és az enciklopédia formai jellemzőit. Megjegyzendő, hogy a kifejezések jelentésköre egyes nyelvekben, s a magyarban is, részben egymásra csúszik, ám az enciklopédia jelentésköre észlelhetően elkülönül a másik kettőtől.

Műfaj	Jellemző	Megjegyzés
Szótár	Szószedet, szó-, név- és kifejezéslista egyszerű, olykor magyarázó definícióval.	Más nyelvekben a „szótár” lehet tágabb jelentésű is (<i>Wörterbuch, Dictionnaire</i> etc.).
Lexikon	Szószedet, szó-, név- és kifejezéslista bővebb magyarázattal, példamondattal, idézettel.	Rövid definíciók preferálva.
Enciklopédia	Szó-, név- és kifejezéslista etimológiai, történeti, elméleti-eszmei kifejtéssel, gyakran tanulmányterjedelemben, önálló álláspontot megfogalmazva.	Ez a legátfogóbb műfaj mind formai, mind tartalmi szinten. Az elnevezést olykor a lexikon itt jelzett értelmében is használják.

A lexikon hagyományos műfaja egy-egy tudományterület alapfogalmainak többé-kevésbé részletes meghatározását nyújtja. A szótár ezen belül szűkszavú, olykor minimális ekvivalens megadására korlátozódik. Az enciklopédia messze a legrészletesebb. Itt a szócikkek átfogóak, sokszor tanulmányjellegűek, s nem egyszerűen egy-egy fogalom, irányzat vagy személy ismert adatainak összefoglalásával szolgálnak, hanem újszerű meglátások, feltevések, kapcsolatfeltárások sokaságát is felvonultatják. Jó példa erre a Paul Edwards (született Bécsben Paul Eisenstein néven) által 1967-ben közreadott nyolckötetes USA-beli *Encyclopedia of Philosophy*, amelyben a szócikkek (pl. a fiatal Richard Rorty-éi) önálló tanulmányok. Az alkotó, a gondolkodó egy-egy enciklopédia-cikkben nem egyszerűen összefoglal, hanem újragondol, elrendez, következtetéseket fogalmaz meg, oly belátásokkal együtt, amelyek korábbi munkáiból származnak s túlmutatnak az adott szócikk keretein.

Ha tehát az enciklopédiát egyszerűen tényanyag összefoglalásának tartjuk, tévedünk; inkább az alkotó gondolkodás önálló műfajáról van szó, amelyben szisztéma, meglátás, tájékoztatás, újragondolás markáns egységet alkot. Nyilván mindez szerzőtől, a szócikk fajtájától függő: a *Magyar Filozófiai Enciklopédiában* elsősorban az ún. vezérszócikkekben, amelyek a legfontosabb alapfogalmak tanulmány-jellegű kifejtését tartalmazzák.¹² Minthogy e szócikkeket különféle szerzők írják, nem számíthatunk egyöntetű vagy egyiskolás felfogásra. Inkább kaleidoszkópot kínálunk, amely a felfogások sokféleségét színek és szerkezetek

¹² Ilyen pl. a Gondolkodás, Filozófia, Isten, Platon, Szabadás, Személy Valóság stb. szócikkek az enciklopédiánkban.

mintázataiban egységesíti. Ekképpen még erőteljesebben teljesül az „enciklopédia” eredeti műfajának jelentése, vagyis a körkörös tanítás vagy nevelés, amely a gondolkodás felnövekedését szolgálja.¹³

A szerkesztői munka

A most vázolt keretben a *Magyar Filozófiai Enciklopédia* szerkesztése sajátos feladatsort implicál. Mindenekelőtt a címszólista megállapítása került sorra. Ezen 2019-től kezdve hónapokon át dolgoztunk, majd eljutottunk egy kb. 800 tételből álló listához. Ezt a listát mégsem tekinthettük véglegesnek. Munkánk során újra meg újra felmerültek további személy- és irányzatnevek, címszavak, amelyeket be kellene illeszteni a címszólistába. Mivel pályázatunk határos, úgy döntöttünk, az elsődlegesen megcélzott A-lista mellett készítünk B-listát is, amelynek címszavait munkánk későbbi kiadásaiban, esetleg a digitális verzióban dolgozzuk szócikké. Vassányi Miklós már ezen a ponton is kreatívnak bizonyult: újabb és újabb címszavakat javasolt, amelyek közül többet felvettünk az A-, néhányat a B-listára.

A második nagy szerkesztői feladatkör a címszavakhoz javasolható szerzőjelöltek azonosítása. A jelenlegi 130 belső és külső szerző mutatja, hogy merítésünk itt is széles körű volt. Bizonyos értelemben ilyen is maradt, hiszen visszatérően előfordult egy-egy szerző kiesése, akinek helyére másik szerzőt kellett találnunk. Ezen eljárásaink általában sikerrel jártak, ám így is maradtak szerzőtlen címszavaink. A szerkesztői megállapodás szerint a szerzőtlen címszavak (belső megnevezés szerint: „hiánycikkek”) megírása a szerkesztőségre hárult. Vassányi Miklós itt mutatta meg páratlanul mondható tájékozottságát: nemcsak a szűken vet szakterületeihez tartozó címszavak megírását vállalta és teljesítette, hanem sokkal szélesebb körben, a szépirodalom, a filozófia- és tudománytörténet legkülönbözőbb régióiban tárta fel előttünk jártasságát.

Ezt követte maga szerkesztői munka, amely a beérkezett cikkek alapos olvasását, formai és tartalmi korrekcióját jelentette és jelenti. Mindenki előtt világos lehet, hogy ez a feladatkör nemcsak a dőlt betűk, a pontok, vesszők, zárójelek stb. javítását implicálja, hanem ezen messze túlmenően például az idegen nyelvű műcímek pontosságát, valamint magyar fordításukat (mivel szerkesztői döntés alapján minden más nyelvű műcímet vagy lefordítva közlünk, vagy – ha létezik – megadjuk magyar kiadását). Továbbá minden cikkben problémát okozott az egyes művek bevonása, tárgyalása – hiszen egyes szerzőktől csak a legfontosabb munkákra koncentrálhattunk. Döntőnek bizonyult a gondolati pontosság, az értelmezés plauzibilitása, a szakirodalom megadása, végül a javításaink egyeztetése a cikk szerzőjével. Ez utóbbi sem volt sétalovaglás: a legtöbb szerző ragaszkodik eredeti szövegéhez. Ám olyan szerzők is vannak, akik vita nélkül elfogadják az indokolt kritikát és javítást. Néhány esetben előfordult olyan munka is, amelyet teljesen át kellett írunk. Vassányi Miklós mindezen korrekciókban felülmúlhatatlanul pontosnak, alaposnak és körültekintőnek bizonyult.¹⁴

---

¹³ Lásd ehhez MEZEI Balázs Enciklopédia-szócikkét, amelynek előzetes szövege megjelent: Uő: *A Magyar Filozófiai Enciklopédiáról*. In: VERESS Károly (szerk.): *Filozófiai álláspontok és fordulatok: Filozófiai hatástörténet és kritika 1*. Kolozsvár: Pro Philosophia, Egyetemi Műhely, 2024, 209–219.

¹⁴ Inkább szomorú anekdotaként említem: egyik címszavunkhoz szerzőt keresvén rábukkantam egy hivatalosan megvédett és közzétett PhD-disszertációra, amely magas szinten, alaposan, értő pontossággal tárgyalta a témát. Írtam a szerzőnek, aki azonnal elvállalta a cikk megírását. Amikor a cikk megérkezett, világossá vált, az elkészült cikk stílusában, tartalmában tudományos színvonalában (ennek hiányában) köszönőviszonyban sem volt a disszertációval. A cikket természetesen vissza kellett dobnunk és másik szerzőt találnunk.

Külön kiemelendő Vassányi Miklósnak a saját cikkeiben mutatott módszertani tudatossága. Mint több cikkünk szerzője mindannyian, mint szerkesztők, tanultunk ebből a módszerességből, alaposágból, kritikus szemléletből. Saját cikkeiben mindenkor megadta az adott szerző teljes műlistáját, majd ezeknek idézetekkel tarkított bemutatását is elvégezte. S nem állt meg ezen a ponton: összefoglalta a szerző főbb gondolatait, hatását, jelentőségét. A szerző bemutatásakor – jelentős motívuma ez tudományos írásmódjának – mindig igyekezett kontextualizálni a szerző alakját, konkrétan megnevezve ismert kortársait. Mindez a történeti-szisztematikus szemléletmód módszertanának kiemelkedő példája – aminek következtében azonban egyes cikkeit legnagyobb sajnálatunkra rövidíteni kellett, hogy ne alakuljanak ki nagyobb aránytalanságok oly cikkek között, mint amelyek mondjuk Pierre Bayle és Fehér Ferenc életművét mutatják be. Vassányi eljárása nem korlátozódott a szerzői cikkekre; fogalmi cikkeiben is hasonló módszertannal élt, külön hangsúlyozva az eredeti műcímek és azok létező, megjelent fordításainak fontosságát és pontosságát, valamint centrális tartalmi elemeit.

A szakirodalom megadása külön bibliográfiai feladatot jelent az enciklopédiában. Nemcsak klasszikus adatokról van itt szó, hanem kortárs munkákról is, amelyek felderítése, azonosítása jelentőséggel bír. Szerkesztőtársunk ezek mérlegelésében is kiemelkedő munkát végzett, nem is szólva a magyar nyelvű fordítás- és szakirodalom bevonásáról. Összefügg ez a cikkekben gyakorta előforduló szövegidézetek forrásának, pontosságának és fordításának kérdéseivel, amelyek megválaszolása külön szerkesztői feladat, s kollégánk munkája ebben is nagy segítséget jelentett.

Jellemzés

Talán egyoldalúnak tűnik a Vassányi Miklós lexikográfusi munkásságának jellemzése annak kiemelése nélkül, hogy a *Magyar Filozófiai Enciklopédia* közösségi munka.¹⁵ Egyrészt a szerzők és szerkesztők közösségéről van szó, hiszen a megírt cikkek feldolgozásakor folyamatos vagy visszatérő kontaktusban állunk szerzőinkkel, szakmai párbeszédet folytatunk, kérdéseket vetünk fel és válaszolunk meg, korrekciókat fogadunk be vagy engedünk el az írásos és szóbeli, értekezletekkel fenntartott kommunikáció közegében. Másrészt az enciklopédia szerkesztői munkaközössége tagjai nagy hatással vannak egymásra. Az évek során megismerjük egymást, látjuk egymás erényeit és gyöngéit, néha összevitatkozunk, ám mindig megegyezésre jutunk – azon közösség megegyezésére, amelynek tagjai már nehezen lehetnének meg egymás nélkül jelen feladat befejezéséig.

A fentiekhez hasonlóan jellemezhetjük a többi szerkesztő lexikográf munkáját is, melyről csak szuperlatívuszokban, noha nyilvánvalóan személytől függő tartalommal nyilatkozhatunk. Mindennek kritériumát az a munka nyújtja, amely a magyar filozófiai gondolkodás történetében előzmény nélküli.

Amikor munkánk nyomtatásban is megjelenik, széles körben is megmutatkozik Vassányi mint lexikográfus számos jellemző tulajdonsága: a nagyszámú nyelv ismerete a klasszikusoktól kezdve a modern nyugati nyelveken át a kínaiig vagy az eszkimó-aleut nyelvekig. Ezen túlmenően jeles erényként említhetjük az adatpontosságot: a nyelvi, betű szerinti precizitást kiegészíti a címeket érintő akkurátusság, a szakirodalom ismerete, a magyar recepciótörténetet ideértve. Mindez együtt jár a fogalmi exaktsággal és a történeti

---

¹⁵ A *Magyar Filozófiai Enciklopédia* szerkesztői: CZAKÓ István, HIDAS Zoltán, HOPPÁL Bulesú, MEZEI Balázs Mihály, PAÁR Tamás és VASSÁNYI Miklós. Minden szerkesztőnek megvan a maga önálló filozófiai alkotó- és kutatómunkája, amihez lásd a Magyar Tudományos Művek Tárának (MTMT) adatait.

összefüggések, hatások ismeretével. Miként maga mesélte, e teljesítmény alapja a fiatakorától folyamatosan készített jegyzetanyag, cédulázás, követve a hagyományos adatgyűjtési módszert, amely kiemelkedő tudósainkat régóta jellemzi. Jól egészíti ki ezt a precizitást a szerkesztői közösség *holisztikus felfogása*, történelmi szemléletmódja, problémacentrikus megközelítése, amely számos cikkünkben érvényesül.

Még egy további jellemzőt kell itt említenünk: Vassányi Miklós fáradhatatlan munkabíráását. Az enciklopédia több mint 800 cikkéből mintegy 50 cikket jegyez szerzőként. Ám mindenkor önkímélet nélkül segített külső és belső szerzőink egyes cikkeinek javításában, olykor átírásában, kiegészítésében – akkor is, amikor ez már messze meghaladta a megállapodott és elvárt munkamennyiséget. Ezzel példát adott szerkesztőtársainak is, akik – mint vezető szerkesztő ezt is világosan látom – ezen felbuzdulva sok tekintetben követték társuk példáját.

A lexikográfus Vassányi Miklós nem ebben a vállalkozásban kezdte tevékenységét, hiszen korábban is részt vett hasonló kiadványok létrehozásában.¹⁶ Ám ez az eddig hatéves közös tevékenység lexikográfiai munkáját megkoronázza. Remélhető, hogy ez utóbbi folyamatjellegű, hiszen tervezzük a digitális és az angol verzió kiadását is, amelyekben mindezen lexikográf módszertanra, szemléletmódra szükség lesz. Közös munkánk során Vassányi Miklósban kiemelkedő képességű és alkotású tudóstársamat ismerhettem meg, akinek mind szakmai, mind emberi jellemzői a legkiválóbbak közé emelik a szellemtudományok mai körében.

---

¹⁶ Pl. SIMON-SZÉKELY Attila (főszerk.): *Lélekenciklopédia I–IV*. Budapest (több kiadó), 2015–2019.

Bibliográfia

- BRUGGER, W.: *Filozófiai lexikon*. Szerkesztette MEZEI B. Budapest: Szent István Társulat, 2005.
- DAVIES, B.: *Bevezetés a vallásfilozófiába*. Szerkesztette és utószóval ellátta: MEZEI B. Fordító: RAKOVSKY Zs., VASSÁNYI M. Budapest: Kossuth Kiadó, 1999.
- MACKIE, J. L.: *The Miracle of Theism*. Oxford: Oxford University Press, 1982.
- MEZEI, B. M. *et al.* (szerk.): *Magyar Filozófiai Enciklopédia*, <https://magyarfilozofiaenciklopedia.hu/> (ismertető oldal)
- MEZEI, B. M.: The Mystical After Auschwitz. In: VASSÁNYI M. – SEPSI E. – DARÓCZI A. (eds): *The Immediacy of Mystical Experience in the European Tradition*. Cham: Springer Netherlands, 2017, 215–229.
- MEZEI B.: Másvilág: A halálközeli tapasztalatok vallástudományi jelentősége. In: HOPPÁL Bulcsú – SZILÁGYI Zsolt (szerk.): *Születés a halálban: Vallás és megújulás*. Budapest: L'Harmattan, 2021.
- MEZEI B.: A Magyar Filozófiai Enciklopédiáról. In: VERESS K. (szerk.): *Filozófiai álláspontok és fordulatok: Filozófiai hatástörténet és kritika 1*. Kolozsvár: Pro Philosophia, Egyetemi Műhely, 2024, 209–219.
- MEZEI, B. M.: Die Stelle der Schriften von László Gondos-Grünhut in der ungarischen Philosophie. In: L. GONDOS-GRÜNHUT: *Die Philosophie der tiefen Beziehungen des Menschen zur Wirklichkeit*. Piliscsaba: Makovecz Campus Alapítvány (MCA) Collegium Professorum Hungarorum, 2025.
- PÁSZTOR P. *et al.* (szerk.): *Magyar Politikai Enciklopédia*. Budapest: Mathias Corvinus Collegium, 2019.
- SIMON-SZÉKELY, A. (főszerk.): *Lélekenciklopédia I–IV*. Budapest (több kiadó), 2015–2019.
- SWINBURNE, R.: *Van Isten?* Fordító VASSÁNYI M. Lektor MEZEI B. Budapest: Kossuth Kiadó, 1998.

Mezei Balázs Mihály, Dr., habil., DSc: filozófus, irodalomtudós, vallásteológus, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a Szent István Tudományos Akadémia rendes tagja, a Magyar Vallástudományi Társaság elnöke (2016–2022), a HUN-REN Tudományos Tanácsának tagja, valamint a *Magyar Filozófiai Enciklopédia* magyar és angol kiadásának vezető szerkesztője. 60 tudományos kötete, valamint több mint 250 tanulmánya jelent meg magyar, angol, német és francia nyelven a filozófia különböző tárgykörében, amelyek közül említést érdemel: *Vallásbölcselet* (I–II, 2005); *Religion and Revelation after Auschwitz* (2013); *Radical Revelation: A Philosophical Approach* (2017); *The Oxford Handbook of Divine Revelation* (2021), Balázs M. Mezei (ed.): *Divine Revelation and the Sciences* (Routledge, 2024), *Az újdonság anatómiája* (SZIT, 2025), ill. *Apocalyptic Phenomenology* (Routledge, 2025). 2019-ben a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét kapta meg, 2025-ben a Stephanus-díjat. Emailcím: balazs.m.mezei@uni-corvinus.hu